

Blahoslav, Jan

Čejka, Mirek (editor); Šlosar, Dušan (editor); Nechutová, Jana (editor)

Zavírka Grammatyky české

In: Čejka, Mirek; Šlosar, Dušan; Nechutová, Jana. *Gramatika česká Jana Blahoslava*. Vyd. 1. V Brně: Masarykova univerzita, 1991, pp. 381-383

ISBN 8021002522

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/122485>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Zavírka Grammatyky české

Naposledy vidí mi se, abych omnes has meas commentationes, librum hunc sane grandiořem (sic enim inter manus per tot annos, scilicet fere 20 excrevit)³²⁴⁸ zavřel tím což Iulius Scaliger,³²⁴⁹ omnium nostri seculi philosophorum vere Phaenix³²⁵⁰ v předmluvě na knihu De subtilitatibus Cardani³²⁵¹ položil, jehož slova adscribere me/(362a) non pigebit,³²⁵² quod studium, inquit, in partes quidem varias saepenumero scindebatur, adeo ut iam et puderet audaciae, et taederet laborum, et paeniteret progressionis.³²⁵³

362:

Chtěl sem rád nětco jazyku našemu, ad veram tum puritatem tum ornatum³²⁵⁴ napomoci. A tak sem opravdově chtěl že mysl má častokrát jako pochodně zažžená hořala. Aníž sem o to pokoje míti mohl, mnohokrat v sobě to dusiti a z myslí vyháněti usilovav.

Předkládaje sobě 1. svou nedostatečnost, pro níž myslil sem že malo co svěsti budu moci, 2. nedostatek času k těm věcem; poněvadž sic nazbyt chvíle ad legendos bonos autores³²⁵⁵ sem neměl, 3. již pak potom ingravescente aetate,³²⁵⁶ i hanba mne bylo za to, že já se s tím týž týž³²⁵⁷ meškávám, tam saepe ad pediculosos grammaticos

³²⁴⁸ omnes has meas [...] excrevit) všechny tyto své úvahy, tuto knihu snad až příliš objemnou (vyrostla mi tak pod rukama během tolika, totiž skoro dvaceti let)

³²⁴⁹ Julius Caesar Scaliger, vl. jm. Bordone della Scala (1484—1558), italský humanista žijící ve Francii, filolog, básník, vydavatel Aristotela a Theophrasta. Nesouhlasil s názory Hieronyma Cardana (*Exercitationes*, 1557).

³²⁵⁰ omnium [...] Phaenix vpravdě Fénix všech filozofů našeho věku

³²⁵¹ Hieronymus Cardanus (Geronimo Cardano) (1501—1576), italský matematik, lékař a filozof. Hlavním dílem je naturalistická encyklopedie *De subtilitate* (1552).

³²⁵² adscribere me non pigebit rád zaznamenám

³²⁵³ quod studium [...] progressionis. říká: „Toto studium se často rozpadalo na různé dílčí oblasti, takže se člověk až stýděl za svou opovázlivost, protivilo se mu tolik námahy a byl nespokojen s postupem studia.“

³²⁵⁴ ad veram [...] ornatum jak k opravdové čistotě, tak ke kráse

³²⁵⁵ ad legendos bonos autores na četbu dobrých autorů

³²⁵⁶ ingravescente aetate se vzrůstajícím věkem

³²⁵⁷ týž týž tu a tam, často

divertendo,³²⁵⁸ k jiným věcem větším jsa povolán, siquidem cor animumque meum elocaverim, linguam et omnia membra mea Domino meo Iesu Christo,³²⁵⁹ tak abych to což sem a což mám, a nebo seč bych býti mohl, všecko ne mé ale Boží bylo. Nebo nic sem sobě nepozůstavil čím bych komu/(362b)koli jinému, buď Antykrystu, světu, tělu eto., posloužití ještě nětco mohl. Protož nemálo sem tím v duchu svém kormoucen býval.

Ale zase mne některé věci potěšovaly, ba i rozvazovaly,³²⁶⁰ tak abych sobě k spísování těch grammatyckých věcí někdy kousek času ukradnouti odpustil.

Jedno toto, že ve čtení a pilném rozsuzování autorum theologicorum,³²⁶¹ nemohl sem tak dlouhé chvíle jakž bych byl sic rád ohtěl strvati, pro mdlobu i zraku i celé hlavy.

2. Ustalý a ubědovaný často jsa, tu sem jako ad leviora³²⁶² studia se utekl; a literis velut a scorpionibus, ut Erasmus inquit, remedium petens.³²⁶³

3. Scribere graviora, nempe theologica supra vires meas videbatur.³²⁶⁴ A take (ut verum fatear)³²⁶⁵ jakž sem mohl tak mi se nechtělo, a jakž sem chtěl nemohl sem. A ovšem, poněvadž to bylo, veluti ardua res magis, magis erudito B. M. Červenkoví charissimo collegae meae³²⁶⁶ poručeno, onť jest měl summam nostrae theologiae,³²⁶⁷ jakož byl i začal, sepsati, a potom s vůlí totius synedrii³²⁶⁸ i vydati.^{3269/}

(363a) 4. Že mi se zdálo, non omnino alienum a meo mihi a toto synedrio imposito officio,³²⁷⁰ t. vykládání Zákona do češtiny. Nebo v té knize po místech a při příčinách, rationes interpretationis difficiliorum quorundam in Novo testamento locorum reddidi.³²⁷¹

5. Item, nemalo mne potěšovali i příkladové na M. J. Husovi, na B. M. Červenkoví, kterýž nemalo o tom mluvíval a po škartách nemalo toho poznamenaného po sobě zanechal; a prve na B. J. Rochovi, kterýž v korygování knih českých, totiž, Písni v Praze tištěných,³²⁷² Bucerova spisu o pěti pastýřské,³²⁷³ a jiných, dobrý díl věku svého strávil.

6. Příklad a pravidlo pravé češtiny, budoucím Zákona Páně starého vykladačům, a zvláště synům mým v Pánu milým pozůstavati,³²⁷⁴ zdálo mi se netoliko býti užitečné

³²⁵⁸ tam saepe [...] divertendo když se tak často obracím ke gramatickým hnidopichům
³²⁵⁹ siquidem cor [...] Iesu Christo totiž abych propůjčil své srdce, ducha, jazyk a všechny své údy svému Pánu Ježíši Kristu

³²⁶⁰ rozvazovaly dávaly úlevu

³²⁶¹ autorum theologicorum teologických autorů

³²⁶² ad leviora studia k lehčí činnosti

³²⁶³ a literis [...] remedium petens. hledaje léčebný prostředek proti vědě jakoby proti štírům, jak praví Erasmus. narážka na Tertullianův spis *Scorpiace* (Lék proti usknutí škorpiónem), zaměřený proti učení gnostiků

³²⁶⁴ Scribere graviora [...] videbatur. Psát věci závažnější, totiž teologické, se mi zdálo nad mé síly.

³²⁶⁵ ut verum fatear popravdě řečeno

³²⁶⁶ veluti ardua res [...] collegae meae jako věc obtížná mnohem, mnohem učenějšímu b. M. Červenkoví, mému nejdražšímu kolegovi

³²⁶⁷ summam nostrae theologiae souhrn naší teologie

³²⁶⁸ totius synedrii celý rady

³²⁶⁹ Jde zřejmě o nedokončenou a netištěnou bratrskou věrouku, jejíž I. díl byl dopsán r. 1564 (*Obecná a hlavní artikule učení křesťanského v Jednotě zákona Kristova*).

³²⁷⁰ non omnino [...] officio nepřilíš vzdálené mému úkolu, jenž mi byl uložen celou radou

³²⁷¹ rationes [...] reddidi. vyložil jsem důvody překladu některých obtížnějších míst v Novém zákoně.

³²⁷² viz fol. 3b, pozn. 22

³²⁷³ viz fol. 274b, pozn. 1879 a 1880

³²⁷⁴ pozůstavati zanechati, odkázati

ale témeř povinné. A mysle že to prostým dělám, tak jako já sám k prostosti se přiznávám; tou příčinou, i široce sem to dělal, boje se že by snad mým laconismům, kteříž by mně sic častokrat byli ne/(363b) nelíbí, nemohli by někteří pro svou prostost rozuměti.

I takž se dělalo žeť sem já vždy knihu tuto příliš rozšířil. Již k tomu nevím co jiného říci, než k tobě se Pane obracím, jestli žeť tyto mé práce, jichž nemalo bývalo, a tak to všecko meškání mé, s těmi chamraděmi³²⁷⁵ a tím strništěm shořeti má (jakož bezpochyby s mnohé částky) jedné prosím odpusť nemoudrosti mé, a vykonej se mnou to což si při té pohružce milostného a potěšitelného duchem svým pronesti ráčil; totiž, já ať spasen budu a zachován tobě, s tebou s svatými tvými na věky; bude-liť zde skrze oheň,³²⁷⁶ i to přijmu a přijímám, když jedné předce k cíli výbornému přímo se pojede a dojede, se vším platí,³²⁷⁷ všeť s tvou pomocí bude napomahati k dobrému.³²⁷⁸

Amen, amen.

³²⁷⁵ chamraděmi roštím, smetím
³²⁷⁶ srov. I K 3,15
³²⁷⁷ se vším platí bez výhrad
³²⁷⁸ srov. Ř 8,28

